

THẢO LUẬN NHÓM NGƯỜI DÂN

Người điều hành: Lưu Bích Ngọc và Nguyễn Thị Văn

Địa điểm: Xóm 1, xã Hưng Nhân, Hưng Nguyên, Nghệ An

Thành phần tham dự:

1. Cao Văn Đông, sinh năm 1970, năm nay 43 tuổi, bí thư chi bộ thôn, làm ruộng.
2. Nguyễn Thị Hà, sinh năm 1973, năm nay 40 tuổi, làm ruộng
3. Cao Xuân Niệm, sinh năm 1969, năm nay 44 tuổi, làm ruộng
4. Cao Xuân Đường, năm nay 54 tuổi, xóm phó
5. Võ Trung Trực, sinh năm 1982, năm nay 31 tuổi
6. Cao Văn Lâm, sinh năm 1979, năm nay 34 tuổi
7. Nguyễn Thị Khương, 55 tuổi, làm ruộng
8. Cao Đình Vân, 62 tuổi, chi hội trưởng hội cựu chiến binh

NỘI DUNG

H: Vâng, chào các anh, các chị. Bây giờ mọi người đầy đủ rồi thì tôi xin phép được làm việc. Trước hết thay mặt đoàn xin cảm ơn các anh, các chị đã đến đây cùng với chúng tôi để thảo luận về các vấn đề liên quan đến cuộc sống của người dân trong tình hình bão lũ hiện nay. Chúng tôi cũng muốn tìm hiểu về cái kinh nghiệm của người dân trong việc ứng phó với bão lũ và kinh nghiệm của mọi người, kinh nghiệm của mỗi gia đình. Bây giờ để làm quen, tôi xin giới thiệu tôi tên là Vân, đây là chị Ngọc từ Hà Nội vào trong dự án của Đại học Quốc Gia Hà Nội. Và trong cuộc làm việc ở đây hôm nay thì có 3 chuyên gia Đan Mạch, các anh ngồi ở đây. Chúng tôi sẽ đặt ra các câu hỏi và các anh chị trên thực tế có những gì chúng ta sẽ nói như vậy. Mọi người ở đây làm chính là làm ruộng?

Đ1: Thôn ở đây chủ yếu là làm ruộng hết

H: Ở đây trong nhóm chúng ta cũng có nhiều lứa tuổi. Có mấy anh lớn tuổi một chút, có mấy em tuổi cũng còn trẻ đúng không? Thế mọi người có biết lịch sử hình thành của thôn mình ở đây như thế nào không? Có ai biết cái thôn này lịch sử hình thành như thế nào không? Từ ngày xưa ấy, có nghe ông bà, cha mẹ kể lại không? Anh có nắm được lịch sử hình thành làng mình không?

Đ4: Cái này nghe như đời cha, đời ông truyền lại cái làng này không phải là gốc ở đây mà ở bên kia sông. Ở đây là một vài nhà đến sinh cơ lập nghiệp, sau này đất này làm ăn dễ thì người ta lại sinh sôi nảy nở, người khác cũng thế người ta vào đây thành lập

cái làng. Mà cái làng này đầu tiên tên là Phú Văn, tức là hồi đó cái làng này có nhiều người thông minh, người ta muốn đưa cái chữ về cho con em, hồi đó đang còn học chữ Hán.

H: Anh nói lúc đầu mọi người ở bên kia là ở bên sông?

Đ4: Bên kia sông, người ta di cư sang đây làm cho thuận tiện

H: Bên kia có phải là đất của Hưng Nhân không?

Đ4: Đất của xã khác

H: Nhưng mà vẫn là của Hưng Nguyên đúng không ạ?

Đ4: Đó là nghe những lời cha, lời cổ kể chuyện lại đấy, lịch sử hình thành cái làng Phú Văn này

H: Thế ngày xưa dân cư ở đây thì những cái hoạt động sinh kế chính là gì ạ?

Đ4: Làm nghề thoi, làm ruộng rồi là làm cá

H: Làm nghề là chủ yếu, làm cá, đi đánh cá phải không? Ruộng thì làm ít. Cái gì, em nói cái gì?

Đ5: Đánh mía đó

Đ 4: Không, đó là cái sau

H: À, tức là lúc đầu họ mới đến họ làm nghề là chính, chứ không phải là làm ruộng? Thế thì từ lúc nào chuyển sang làm ruộng?

Đ4: Tức là khi dân số phát triển lên

Đ7: Dân số nhiều lên thì làm ruộng

H: Dân số phát triển lên thì mới làm ruộng? Thế anh chị có biết ngày xưa, ví dụ như lúc anh chị còn nhỏ thì chăn nuôi gia súc, gia cầm như thế nào. Họ chăn những con gì, nuôi những con gì?

Đ 4: Chủ yếu là nuôi con trâu, con bò

Đ3: Lợn, rồi gà vịt

Đ7: Lợn là chính nhưng mà mấy hộ, mấy lao động chia nhau nuôi chứ chưa có như bây chừ mô

H: Thế còn em thì em nói còn có 1 cái nghề nào nữa?

Đ7: Không phải, đó là làm mía

H: Trồng mía, đó là sau này. Sau này là khoảng năm nào thì trồng mía?

Đ4: Năm 60 trở lại đây

H: Vâng, năm 60 trở về trước là có trồng mía?

Đ4: Làm gianh làm chúng...

H: Thế như anh chị nói làm nghề đi đánh cá ở ngoài sông?

Đ7: Sông La

Đ4: Ngày xưa cá nhiều, môi trường chưa ảnh hưởng nó để làm không phải như bây giờ?

H: Bây giờ thì ít đi?

Đ3: Bây giờ có đâu mà ít đi, hết rồi, bây giờ môi trường ô nhiễm

H: Thế thì ngày xưa, cái lúc mà các anh chị còn nhỏ còn nghe ông bà kể lại lúc đó thì mọi người di dân vào đây, xã nó khác như thế nào so với bây giờ. Tức là cái bố trí về đất đai, các xóm rồi nhà ở của người dân nó có khác gì không?

Đ 3: Không khác gì đâu, khi người ta vào người ta đã thành lập 2 cái xóm này. Một xóm này, một xóm trong này. Mà ở đây người ta chia ra thành 2, 3 đội. Một cái làng nhưng mà có 2, 3 đội sản xuất

H: Là cái thời ngày xưa văn hóa nông nghiệp?

Đ3: Sau này mình mới nhập lại

Đ4: Mà cuộc sống lúc đó nói chung là vất vả, cái điều kiện mà bao cấp chưa có ruộng thì...

Đ3: Giao thông còn đi lại vất vả mà ruộng thì nhiều nhất 40, 50 cân/sào (08p13' nghe không rõ)

Đ4: Trước gặt về kéo trục rồi đập,

Đ 3: Dừ nó khác ngày một...hồi đó còn thô sơ

H: Bây giờ chúng ta thay đổi cách làm việc một tý, chúng tôi muốn nhờ mọi người vẽ lại sơ đồ của thôn mình và một cái nữa là hệ thống tưới tiêu, ví dụ thủy lợi, kênh các thứ thì anh chị có thể vẽ được không ạ? Anh chị sẽ cùng góp sức vào vẽ cho nó đúng cái sơ đồ phân bố làng xã và hệ thống tưới tiêu ở trong làng. Các anh vẽ mô hình làng mình. Vẽ tượng trưng không cần phải quá chính xác dài ngắn nhưng mà nó có một cái đoạn đường ạ?

Đ6: Nhà ông tổ họ Cao đây, lấy mốc đó làm căn cứ thôi chứ chính xác là bao nhiêu không biết

Đ4: Tức là có cái nhà tổ dòng họ Cao có mất trăm năm rồi, từ thời ông Cao Lỗ

H: Cao Lỗ ở Diên Châu ạ?

Đ4: Đúng rồi, nhưng mà ngoài nó thấp hương thôi

H: Theo như mọi người nói ông tổ họ Cao là đã ở đây bốn, năm trăm năm?

Đ4: Tức là thế này này, khi mà người ta di dân chỗ bên kia sang bên này, đầu tiên nghe tuyên truyền lại là di dân thôi chứ thực tế mà nói thì ở chỗ gốc ở mô có trên 100 năm rồi. Hiện tại ông tổ của họ Cao từ xa xưa đến giờ thì theo ước lượng là phải trên bốn trăm năm. Đây, còn chính xác thì không biết là ước lượng khoảng trên bốn trăm năm, cái mốc đó sau mới phân tỏa ra

H: Sau đó các nhánh được phân ra? Thế các nhánh của họ Cao được phân ra có ghi là gốc trước đó là người dân ở đâu di dân đến, các cụ làm gì không?

Đ4: Cái đó thực tế thì chừ không biết được đâu, nghe kể lưu truyền thôi. Có biết đi chẳng nữa thì các cụ cũng đã qua đời cả rồi.

H: Thế bây giờ như họ Cao là họ tương đối chiếm số đông của thôn của mình, cả làng này thì sau 400 năm cho đến bây giờ thì họ hàng Họ Cao nhà mình đi những đâu rồi, hiện nay đi đến những vùng đất nào rồi?

Đ3: Đi thì nhiều, đi khắp cả nước

Đ1: Con cháu tỏa đi khắp nơi á

H: Những điểm chính là những nơi nào có đông người họ Cao sống là chỗ nào?

Đ4: Sài Gòn, Quy Hợp, trong tỉnh ở đây á

Đ2: Nghệ An, Hà Nội

Đ4: Trong tỉnh ở đây nói chung đi các vùng là miền núi, còn đi trong cả nước tỏa ra nhiều. TP Hồ Chí Minh rồi các vùng Tây Nguyên là nhiều

Đ1: Kể cả nước ngoài cũng có

Đ4: Làm ăn ở xa cũng có

H: Thế còn họ khác ở trong thôn mình là những họ gì nữa?

Đ4: Có họ Nguyễn, họ Đinh, họ Võ. Nói thế này trên thực tế có 4 họ

H: 4 dòng họ?

Đ4: Rồi cũng có thành lập ở đây hệ thống chính trị từ chi bộ Đảng rồi là ban mặt trận rồi là các...

H: Thế từ lúc đầu chỉ có mỗi họ Cao thôi, còn các họ Võ, họ chưa đến?

Đ4: Không, họ đầu tiên đó thôi, không khẳng định được

Đ3: Đây là sưu tầm được. Qua thực tế để mà phân định được những họ đó có trước hay là họ Cao có trước thì cũng chưa biết

Đ6: Ở đây cũng chưa có ai nói cả

Đ3: Nhưng bây giờ tồn tại 4 họ

H: Họ Nguyễn, họ Đinh, họ Cao và họ gì ạ?

Đ3: Họ Võ, 4 dòng tộc

Đ6: Nhưng mà những cái mà em biết được cái dòng họ nhà em tồn tại trên 400 năm rồi, lấy cái mốc vậy thôi, còn cụ thể là 400, 500 hay 700 thì không biết

H: Đây là bản đồ thôn mình bác trưởng thôn đã vẽ ra và cũng theo thống nhất của mọi người là bác ấy vẽ như thế nào là đúng, đúng không ạ? Thế ở đây chúng tôi thấy rằng là mình có đường mương, chúng tôi muốn biết là hệ thống tưới tiêu của thôn thì có đường mương đất này, theo như anh chị nói đến năm 78 thì mới có đường mương này, thế còn trước kia là không có? Thế thì nước tiêu đi đâu?

Đ4: Tát gàu vào thì nó tràn ra (03p50' không nghe rõ)... do hình thức hợp tác xã chuyển đổi

Đ7: Lúc đó chưa cho kế hoạch làm mương

H: Ngày xưa đất canh tác, đất ruộng bây giờ nó có nhiều hơn bây giờ không?

Đ4: Cũng như thế này

Đ 7: Hồi chưa có sông La lở hết đất

H: À, thế à. Tức là đất ruộng trước kia là nhiều hơn? Đây nhé, mọi người này từ ngoài sông đến đất canh tác của mình là trên 100m ngang?

Đ3: Lở mất rồi

H: Đã mất rồi? Khi nào thì mình bị lở như thế?

Đ1: Năm nào lụt. Căn bản là do bị lụt

H: Như vậy là đất ruộng của mình càng ngày càng ít đi?

Đ1: Bị mất, năm là 9, 10m rồi

H: Vậy là mỗi năm cái đất ngang, đất ruộng, đất canh tác của mình bị mất khoảng 10m, đến bây giờ là mình tính hơn 100m bị mất rồi và có nguy cơ là sẽ bị mất nữa?

Đ: (05p44' không nghe rõ) Lở mất gần một hồi rồi chi hả?

Đ 6: Nói chung các tuyến

H: Đất canh tác chỉ còn ở phía này và phía bờ sông thôi à? Thế bãi ở bờ sông nhỏ có không?

DD7: Không có (06p 06' không nghe rõ)

H: Bây giờ hình dung đất là quanh đây? Chỗ này lở thì dân lại đi đâu?

Đ7: Lại lên trên, ở cuối lên trên xóm

H: Lên trên xóm hết đất lại phải mua, nhà nào mất thì phải đi mua đất ở xóm trên này?

Đ 7: Lên trên này hoặc là người ta vô nam

H: Có những hộ di cư đi. Thế nhưng mà tôi muốn hỏi anh chị là đất ở đây có tốt hơn đất ở chỗ này không?

Đ 2: Đất trên này là đất cát pha hết

H: Đất cát pha nhiều hơn? Bên lở bên bồi, bên nhà mình bây giờ là bên bồi hay bên lở?

Đ4: Bồi là bên kia Hà Tĩnh, bồi là xuống cầu Hai rồi

H: Bồi là bên sông Hà Tĩnh, bên đấy thì lợi, bên mình thì.. Thế nhưng đất khi mất có nhiều người phải di cư đi nơi khác làm ăn không?

Đ7: Có nhà chuyển lên

H: Có nhà nhích lên vẫn ở trong xã mình?

Đ6: trong xóm mình đây

H: Có nhà có đi di cư không?

Đ6: Có chứ, có anh em đi, đi cả nhà

Đ3: Đi nam, đi nhiều chứ

H: Là đi đâu ạ?

Đ4: Đi Quy Hợp, Nghệ An này, miền nam cũng có này, Lâm Đồng, Đồng Nai, Tp. Hồ Chí Minh này rồi là ở Gia Lai này

Đ5: Khu vực Tp. Hồ Chí Minh và vùng Tây Nguyên

H: Mỗi người có một cái bút và viết cho chúng tôi biết mọi người nói bão lũ rất là nhiều đúng không ạ?

Dd1: Gọi là thường xuyên

H: Vâng, thế thì các anh, các chị có nắm được kinh nghiệm để mà mình

Đ 4: Gọi là phòng chống đầy đủ

H: Vâng, đầu tiên là kinh nghiệm dự báo về thời tiết sau đó là những phòng chống, ứng phó những cái đấy như thế nào. Vì bây giờ, mỗi anh chị kinh nghiệm về thời tiết vào giấy màu hồng

Đ 2: Kinh nghiệm theo đài, ti vi có khi bão gió kinh niên

Dd4: Bây giờ kinh nghiệm như ni, hồi xưa không có phương tiện như bây giờ. Bây giờ người ta chủ yếu nghe trên phương tiện thông tin báo chí, tivi với đài

H: Bây giờ các anh có thể viết những cái gì mà người dân mình truyền nhau cái kinh nghiệm về thời tiết. Ở đây ví dụ như là có những hiện tượng gì thì năm đấy sẽ có lũ, có bão để mình biết được?

Đ 7: Kinh nghiệm là các ông hiểu kinh nghiệm ở đây ví dụ như kiến lên

H: Đài báo thì không nói, kinh nghiệm do cha ông truyền lại mọi người nắm được cái gì thì mọi người?

Đ1: Qua năm, đầu năm nếu lụt to búp măng

Đ 3: Gọi là kinh nghiệm dân gian

H: Bây giờ kinh nghiệm dân gian, mọi người biết được cái gì thì viết vào tờ giấy này?

Đ6: Các bưng nước vào các cây thì ta nói nước to.

Đ 5: Cái tiết, cha ông nói bữa nào mà ráng vàng, ráng đỏ

Đ 7: Kinh nghiệm dân gian là cái đó đó

Đ1: Ta thống nhất dựa thôi, kinh nghiệm của dân gian

H: Mọi người tự ghi không bảo nhau, kinh nghiệm dân gian anh chị chỉ cần gạch đầu dòng thôi? Ví dụ có cái gì nào, tổ kiến hay cái gì đấy anh chị gạch đầu dòng thôi. Các kinh nghiệm này cũng có thể các bác biết, các bác ghi lại, cũng có thể là câu văn, câu thơ, câu hò, câu vè gì đó mà bà con truyền lại với nhau á

Các bác ghi hết chưa ạ? Bây giờ các bác nghe một chút nhé, ở đây tất cả các kinh nghiệm dân gian là các anh chị trong nhóm mình biết và các anh chị đã viết ra, dán lên đây. Tôi chỉ làm mỗi cái nhiệm vụ là tóm tắt và tổng kết thôi, còn có điều gì thiếu hoặc chưa rõ thì anh chị bổ sung nhé. Đây là những kinh nghiệm dân gian về thời tiết, ở đây tôi thấy rằng : Trời có ráng cầu vồng thì mưa lụt, ở đây có 1 ý kiến là trời có ráng này, 2 ý kiến này trời có ráng thì trời mưa lụt này. Rồi có ý kiến là cây chuối nước, rất nhiều người có ý kiến là cây chuối nước trở hoa đúng không ạ? Cây chuối nước là cây gì đấy ạ? Là cây gì ạ? Là cây tự nhiên, nó tự mọc và thấy nó trở hoa thì năm đấy nó làm sao? Sẽ có lụt, mưa to? Chứ không phải năm nào nó cũng có hoa ạ? Cái cây đấy là cái cây không ai trồng cả, ở gần đây có cây chuối nước nào không?

Dd1: Có, trong kia

Đ 7: Có chỗ nhà văn hóa có

H: Vâng, cây chuối nước trở hoa thì gần như tất cả các ý kiến đều nói về cái này. Nói về kinh nghiệm cây chuối trở hoa thì năm đấy sẽ mưa nhiều và có khả năng là lụt đúng không ạ. Rồi “Chuồn chuồn bay thấp thì mưa, bay cao thì nắng, bay vừa thì dâm”, ở đây cũng có rất nhiều ý kiến chuồn chuồn bay thấp. Khi nào chuồn chuồn bay thấp thì là sẽ mưa, đúng không ạ?

DD4: Mưa, bay cao thì nắng

H: Trời có cầu vồng phía Đông thì lũ lụt to, phía Đông là phía này? Năm nào mình thấy cầu vồng ở phía đấy thì lũ lụt to đúng không? Thế năm nay đã có cầu vồng chưa?

Đ 4: Chưa, chưa

Đ 7: 4 lần rồi, năm nay có

H: 4 năm nay đều có cầu vồng?

Đ 7: Năm nay 4 lần có cầu vồng rồi

H: Có đúng không, mọi người thấy chị này nói có đúng là năm nay có 4 lần có cầu vồng không?

Đ 7: Đây, có 4 lần cầu vồng mà

H: Đây có ý kiến là “Đầu năm cóc nhảy đậu lên cây thì năm đó sẽ lụt”, có đúng không ạ? (20p08’ nghe không rõ). Con ễnh ương chứ gì?

Đ 4: Con trầu trược

H: Ở ngoài bắc gọi là con trầu trược, ở trong này gọi là con Uềnh oàng nó lên cây thì?

Đ 7: Lên cây thì lụt, đó là kinh nghiệm dân gian

H: Nhưng mà nó lên cây cao thì là sẽ lụt?

Đ 7: Lụt cao

H: Nhưng mà có người nói : Măng mọc ngoài đường thì năm đó bão nhiều à? Măng mọc ngoài đường là thế nào ạ?

DD3: Măng mọc chìa ra

Đ 7 : Chìa ra ngoài bụi

H: Nó mọc vào trong thì không sao, nó mọc chìa ra?

Đ 2: Mọc ở bụi thì bão, mọc chìa ra thì lụt to

H: Thế thì phải viết măng mọc chìa ra. Chị ơi, chị viết gì bọt nước?

Đ7: Con bọt nước á

H: Con gọi là con trầu chuộc đầy hả? Kiến đồ lên tường nhà?

Đ2: Kiến leo lên nhà thì lụt to, leo lên đến đâu thì lụt đến đó

H: Có ý kiến nữa là vào tháng 6, 7, 8, 9 âm lịch hàng năm mà có tiếng cóc kêu, nghe liên tục thì lúc đó sẽ có mưa to gây ra lũ lụt, có đúng không ạ? Con cóc nghe tiếng kèn kệt mình nghe được?

Đ3: Kêu ban đêm

H: Kêu ban đêm, vâng, thế là lúc đầy lo rồi đấy? Kiến leo lên nhà cao thì lụt to giống như ý kiến của chị là kiến leo lên tường. Ngoài ra, trăng quầng thì hạn, trăng tán thì mưa. Trăng quầng là sao ạ?

Đ4: Trăng tròn có một vòng nhỏ xung quanh, trăng tán như kiều chụp đèn mờ cả.

H: Như vậy là ví dụ như đêm nay chúng ta nhìn thấy cái quầng của trăng thì ngày mai sẽ có mưa ạ?

Đ7: Không, mùa tê mùa ni là mùa không có trăng

H: Ngoài những cái ý kiến này ra anh chị còn có ý kiến nào nữa không?

Đ7: Ráng vàng thì gió, ráng đỏ thì mưa

H: Tất cả các ý kiến của các anh chị dán lên đây tôi đã tổng kết rồi, có còn câu gì chúng ta quen nói?

Đ 7: Còn nhiều nhưng mà giấy ít

Đ 1: Thực ra mà những cái kinh nghiệm biết chừng này thôi, nhưng ví dụ như cái cụ thì biết nhiều, những cái này là những cái truyền lại chỉ biết chừng đó thôi, chứ còn có những cái nhiều hơn nữa

H: Các cụ truyền lại cho mình những cái gì nữa, các anh chị nói những gì mà các cụ đã nói mà mình chưa viết ra đây? Thế còn có những kinh nghiệm gì mà các cụ truyền cho chúng ta mà anh chị chưa kịp ghi vào đây không?

Đ6: Dạ, còn nhiều chị ạ

H: Nhiều là những cái gì? Anh thử nói ra vài cái nữa đi?

Đ 6: Bây giờ mà nói về lũ á thì nó cũng là hiện tượng tự nhiên thôi, ví dụ như người dân vạ chài người ta căn cứ vào cây cỏ gừng ở ngay sông La, người ta nói 3 đốt thì mưa, bảy đốt thì lụt, mà cái đấy thì tương đối chính xác

H: Căn cứ vào cây cỏ gừng 3 đốt thì mưa, 7 đốt thì lũ to. Cây cỏ gừng thì ngoài sông mới có?

Đ 6: Ngoài sông mới có, ở trong này không có mô

H: Những người đi làm chài thì người ta biết?

Đ 6: Đúng rồi, nó giống như cây gừng

H: Nó giống cây gừng à?

Đ 6: Nó là những cây cỏ

H: 3 đốt thì mưa, 7 đốt thì lụt? Thế còn gì nữa, cái gì mà các anh chị nghe được?

Đ5: Chó nhà mình đang nuôi mà ra ăn cỏ, đó là kinh nghiệm dân gian

H: Cho ra ăn cỏ thì trời sẽ mưa?

Đ 1: Đó, nói chung là nhiều kể ra không hết. Trước thì có nhiều, nói gì thì nói các cụ vẫn nhớ được nhiều hơn?

Đ5: Chó ra ăn cỏ, mà bữa nào nhìn mây á giăng phủ núi, ở đây có cái dãy núi là mưa bão rồi

H: Mây giăng phủ núi

Đ6: Mưa trắng là bữa đó mưa, mây trắng phủ núi Hồng Lĩnh đấy, bữa này thì không thấy đâu. Đây núi Quyết – Hồng Lĩnh đây này

H: Vậy là tự nhiên con chó nó ra ăn cỏ thì chắc chắn là mưa?

DD1 : Nói chung là nhiều, kinh nghiệm không kể hết

H: Thế còn gì nữa ạ? Mọi người cố nhớ đi

Đ 1: Con kiến đỏ mà bữa nào nó tự nhiên dưới tổ lên, kiến cánh nó lên. Nói chung là cha ông vẫn có những cái kinh nghiệm

H: Mọi người còn nhớ những cái gì thì nói nốt đi?

Dd1: Như các cụ là vẫn còn nhiều kinh nghiệm

H: Kinh nghiệm gì em nói ra luôn đi?

Đ 1: Kinh nghiệm gì bây giờ không nhớ hết

H: Anh có nhớ được không anh Vân?

Đ 8: Không

H: Anh Niệm, còn nhớ gì không?

Đ 3: Không nhớ được, ông Vân nhớ được thì nói đi

Dd7 : Chim bay lên ngàn chẳng mưa thì gió, mưa to, lũ

H: Chim bay lên ngàn, tức là mình nhìn thấy?

DD7: Ừ, chim bay lên ngàn thì mưa gió, có lũ

H: Các cụ nói “Chim bay lên ngàn, chẳng mưa thì gió” đúng không ạ? Vâng, thế còn gì nữa không? Còn có ai nhớ được câu gì nữa không? Thế bây giờ tôi lại nhớ mọi người viết vào cái tờ màu xanh này cái kinh nghiệm mà ứng phó với bão lũ. Ở đây anh chị sống chung với bão lũ rất nhiều năm rồi, khi mà có bão lũ thì chúng ta làm gì, các gia đình làm gì để mà ứng phó với bão lũ, để bảo vệ được người và tài sản và hoa màu?

Đ 4: Kê các cái chạn

H: Các bác thấy cái gì là ứng phó với hoa màu, về người này với vật nuôi, gia súc thì ghi vào đây nhé. Cái này làm sao mà mình có nhà cửa, tài sản ghi vào đây. Cái màu trắng là dành cho nhà cửa, tài sản. Màu xanh là ứng phó để cho sản xuất, cho cây trồng, cho vật nuôi?

Đ4: Cách ứng phó với lũ bão, người thì sơ tán, trâu bò mình nói tập trung sang đê

Đ7: Nói là khi thuận tiện, khi không thuận tiện là mần chi được.

Đ 4: Ta chỉ nói là cái đó, ứng phó với hoa màu mà, nhân dân đặt cái côn (29p45' không nghe rõ)

H: Một lát nữa mình sẽ nói khi nào thuận, khi nào không thuận, bây giờ mình cứ nói là có đã. Các anh, các chị, các bác lưu ý là nuôi trâu, nuôi bò, nuôi lợn, nuôi gà, cấy lúa, ngô, hoa màu thì mình phải làm cái gì khi bão lũ đến mình ứng phó với nó thì mình ghi vào màu xanh, thuận hay không thuận tý nữa mình sẽ nói biện pháp đó. Thế còn nhà cửa này, đồ đạc này mình làm gì đó để chống được bão lũ, chống hư hại thì ghi vào màu trắng.

Xong giấy màu xanh, mọi người viết sang giấy màu trắng đi ạ?

Dd3: Màu trắng thì viết cái gì đây?

H: Màu trắng là khi bão lũ đến đối với nhà cửa của mình thì mình ứng phó như thế nào, còn cái kia là với sản xuất

Đ 3: À, tài sản

H: Vâng, tài sản, nhà cửa mình ứng phó như thế nào?

Đ 3: Cho vô bếp

H: Các anh chị lại viết tiếp đi, mỗi nhà lại ứng phó một kiểu, mọi người không phải ai cũng giống nhau, mọi người cứ viết các kinh nghiệm của mình đi. Với nhà cửa, đồ đạc ở trong nhà ấy?

Đ 4: Nhà cửa, vật nuôi

H: Ví dụ có nhà bảo tôi dùng cái thùng phi để tôi nâng đồ lên, có nhà thì bảo cất đồ đi đâu đấy, các nhà mỗi nhà một khác nên các bác ghi kinh nghiệm của nhà mình ý. Có nhà bảo tôi dùng thuyền để mang đồ đi sơ tán đi. Bây giờ mỗi nhà một kinh nghiệm như thế nào thì mình viết?

Đ6: Chủ yếu trước là dùng bè, chủ yếu là các cây chuối thối

H: Mọi người đã xong hết cả chưa ạ? Mời các bác lại ngồi vào đúng vị trí. Mọi người chú ý vào đây nhé các anh, các chị đã ghi hết các kinh nghiệm của gia đình mình cũng như là cộng đồng, tôi xin tổng kết lại về con người, vật chất chủ yếu là kê đồ từ chỗ thấp lên chỗ cao như là kê gác, di rời về chỗ còn đúng không? Rồi di tản người và vật nuôi đi sang đê, sang bên kia đê. Vâng, ứng phó với lũ lụt là tự lực, mỗi một gia đình phải lo như thế này đúng không ạ? Nhà khác thì kiểm tra hệ thống điện.

Dd5: Điện đài, hệ thống điện trong nhà

H: Hệ thống điện, vâng. Chặt hết các cây to xung quanh nhà, rồi chuẩn bị kê gác lương thực thực phẩm và các vật phẩm khác trong gia đình. Theo như tôi hiểu là mỗi một nhà có 1 cái gác như thế, đúng không ạ, nhà nào cũng phải có. Hôm qua tôi đến một nhà có cái gác bằng gỗ rất là tốt, còn các nhà không đủ khả năng để mà làm bằng gỗ thì làm bằng gì ạ?

Đ1: Bê tông

H: Bê tông thì tốt nữa rồi.

Dd2: Đang bung cái bằng tre tạm

H: Làm tạm để mà kê cao lên. Kiểm tra còn chống lũ của gia súc, gia cầm, tức là mỗi nhà đều có còn ạ?

Đ6: Còn là còn đất tự đắp lên

H: Còn là cái kiểu trên một cái nền đất?

Đ7: Mình trở đất, mang đất ở ngoài ruộng về đắp một ụ đất cao hơn

H: Thế nó có cái che xung quanh không?

Đ7: Không, chỉ là đất xung quanh thôi

H: Để cái còn này là chủ yếu cho trâu bò? Ở đây các anh cũng ghi là ứng cứu những người sơ tán, chặt cây xung quanh nhà, kê các đồ dùng trong nhà, chuẩn bị tàu thuyền. Tức là khi cần đưa người đi sơ tán, vâng thế đi sơ tán thì thường đi đâu ạ?

Đ5; Sang đê

Đ7: Sang bên đê

H: Sang bên đê là mình phải ở nhờ nhà người thân à?

Đ7: Ai có anh em quen thì nhờ giúp, không có thì ở đê che tạm ở bờ đê

Đ4: Lấy cái nilon che

H: À, có nhà có người thân thì mình sẽ vào tá túc ở đấy, còn không có thì ở trên đê? Có nhiều người phải che bạt ở trên đê không ạ?

Đ7: Ăn ở đó

H: Ăn ở đó luôn, nhưng mà nếu sống, tức là che bạt như thế thì ăn ở luôn trên đê chắc là có khó khăn nhiều?

Đ4: Cũng phải chấp nhận

Đ7: Bao lượ cũng phải chịu, phải chấp nhận

H: Khi lũ lụt đến tùy vào lũ to hay nhỏ, đối với hoa màu tập trung thu hoạch trong điều kiện nếu có thể. Tức là mình thấy khả năng là lũ đến mình phải thu hoa màu về?

Đ7: Nếu không thì mất

Đ4: Nếu không kịp thì mất thôi

H: Nếu không kịp thì mất. Nhưng thông thường mình có kinh nghiệm để mình cố gắng lấy về càng nhiều càng tốt?

Đ7: Cố gắng nhưng mà nước mà hồi lên nhanh thì không kịp

H: Nhưng mà trong những năm gần đây chúng ta có kinh nghiệm làm sao mà cố gắng thu hoa màu?

Đ1: Tùy vào cái điều kiện cái cây trồng đó có thu được hay không, cây trồng non quá, hoặc chưa đến thời kỳ ấy thì không thu được

H: Có ý kiến là xây (43p47' không nghe rõ)

Đ1 : Nhưng đến cái thời điểm đó lúc vừa mới trở thì làm sao mà ấy được

Đ7: Ví dụ như cây ngô mới được tằm này thì mát trắng, cây ngô hiện thời đang trắng, đang trở thì

H: có ý kiến có nói là khi lũ về thì hoa màu đa phần là mát trắng?

Đ8: Đúng rồi

H: Gia súc, vật nuôi thì mình cũng đưa lên còn đúng không ạ? Nhà nào cũng phải có một cái còn như vậy?

Đ6: Cả xóm có cái còn đây, đây cái còn chung đây

H: Cái còn chung này thì nhốt được bao nhiêu con gia súc?

Đ5: Cái này cũng được trăm con đây, trăm con bò con, bò mẹ

H: Có đủ chỗ cho tất cả các gia súc gia cầm của các gia đình không?

Đ7 : Chật thì cũng phải cố gắng chứ

Đ6: Cơ bản là gần đủ, đủ thì không được, gần đủ thôi

H: Cái còn đây thì mình bắt đầu xây dựng từ bao giờ ạ?

(44p 53' không nghe rõ)

H: Nhưng mà rồi thì mình cũng cứ phải đắp đất lên. Thế cái đây chung của cả xóm, mọi nhà đắp đất như thế nào?

Đ4: Huy động nhân công của toàn dân

H: À, bây giờ yêu cầu các nhà, gánh đất từ đâu lên ạ?

Đ7: Từ ruộng lên

H: Thế bây giờ cái còn đây nó còn ở đây không?

Đ3: Nó còn (45p 29' không nghe rõ)

H: Xóm mình rất là tốt là có cái còn tập thể như thế để các gia đình yên tâm đưa gia súc lên đây?

Đ8: Gia súc, gia cầm lên đây

H: Cả gia cầm cũng lên ạ?

Đ8: Lên cả

Đ4: Nhà lụt hết cả, không có chỗ nào

Đ7: còn cao hơn cả cái nhà

H: Còn cao hơn cả nhà? Ở đây mọi người có phương án là chuẩn bị thuyền bè để đưa người và đưa các thứ đi?

Đ7 : Đi sơ tán

H: Nhà nào cũng có thuyền bè hay là?

Đ7: Nhà có nhà không, nhà nào không có thuyền thì làm bè chuối

Đ1: Thuyền bè thì phải có, nhà nào cũng phải có. Trong phòng chống bão lụt thì phải có, không có thì phải tự tạo chứ

H: Thuyền có đắt không?

Đ5: Khoảng 3 triệu

H: Một cái thuyền khoảng 3 triệu? Thế trong số các anh chị ngồi đây thì các nhà có thuyền hết không?

Đ4: Nhà có nhà không,

H: Nhà nào có thuyền nào? Không ai trong này có thuyền?

Đ3: Chủ yếu là dùng bè thôi

Đ7: Bè nứa, bè chuối

H: Mỗi cái thuyền là 3 triệu nhưng không ai có?

Đ7: 3 triệu, 5 triệu tùy loại

Đ4: CHủ yếu là bè chuối

H: Bè chuối nhưng sợ không an toàn?

Đ8: Đúng rồi bè chuối thì không an toàn đâu

H: Trong này chắc mọi người biết bơi hết?

Đ1: Báo cáo với chị ở đây do cơ sở vật chất không đảm bảo nhưng hầu như là người nào cũng biết bơi, nên an toàn khi mà lũ lụt có về thì vẫn nguy hiểm. Ở về là cũng nguy hiểm, các em ở đây thì ứng phó với lũ lụt là thường xuyên

H: Ở đây cũng có nhiều cái ý kiến giống nhau như thế thôi, di dời này, rồi đưa gia súc, gia cầm lên cồn này, người thì di dời đi ngoài đê, đi sơ tán. Kê gác vật dụng, tài sản như của gia đình. Còn hoa màu, cây trồng khác thì thu hoạch trước lũ, nếu không được thì đành phải để mất. Thế tỷ lệ thu hoạch được mất thì tỷ lệ nào nhiều hơn?

Đ 1: Hầu như là mất trắng

Đ7: Chưa đến ngày thu hoạch mà, như vừa rồi lúa mất

H: Có người nói kê gác, rồi là chằng chéo này, đặt các bao cát. Bao cát là mình mua hay là lấy từ đâu về?

Đ2: Mình mua cát về chứ, mua cát về bỏ vào bao xi măng

H: Cái bao như thế là bao nhiêu tiền?

Đ2: Tận dụng bao xi măng á

Đ7: Mua mấy trăm bạc đó về đóng bao

H: Mình mua một xe rồi đóng vào các bao xi măng? Thế mình đặt ở trên?

Đ2: Trên mái nhà

H: Để cho nó khỏi cuốn đi đúng không? Rồi ghép các cây chuối để làm bè, phương tiện đi lại này. Phải chuẩn bị đầy đủ thức ăn, nước uống cho người và gia súc, gia cầm. Nghĩa là lúc nào thì mình phải chuẩn bị, tại vì như mọi người nói khi bão lũ nó đến thế thì không chuẩn bị kịp nữa. Thế thì họ chuẩn bị từ lúc nào, căn cứ vào đâu để chuẩn bị?

Đ4: Đài báo

H: Mỳ tôm, lương khô mình chuẩn bị từ lúc nào?

Đ4: Từ cái thời tháng 7, tháng 6, tháng 7 gì đó

H: À, tháng 6, tháng 7 là phải tích trữ trong nhà chứ không cần là phải đợi đến khi có bão lũ thế này, thế kia thì mình mới chuẩn bị?

Đ2: Nhưng mà có lúc ứng phó không kịp

Đ7: (49p55' không nghe rõ)

Đ3: Ở đây là bị trũng, là thấp nhất

Đ7: Cái vùng này là thấp nhất xã

Đ3: Ở đây mà đã lũ rồi thì trên kia chưa lũ, ở đây mà lũ á thì có nghĩa là phải chuẩn bị, ở trên đó nó cao hơn

H: Bây giờ có nhà cộng đồng để lên trú ở đấy, vùng thấp nhất của xã?

Đ2: Vùng thấp nhất của xã đấy

H: Cách ứng phó của mọi người là kê gác này, đưa các thứ lên chạn, chuẩn bị thuyền bè này. Tháng 6, tháng 7 là phải chuẩn bị cho cả bò nữa. Thế thức ăn cho bò thì phải chuẩn bị những cái gì?

Đ8: Rơm rạ, rơm khô, ngô

Đ7: Ngô xay

Đ2: Nhưng mà cũng có những lúc lụt lâu cũng hết thức ăn, coi như là người và trâu bò cũng không có thức ăn, lụt không có

H: Thế chuyển di rời trong khoảng bao lâu?

Đ2: Khoảng nửa tháng

Đ5: Tùy từng điều kiện

H: Mỗi chuyển di rời là khoảng nửa tháng đến hai chục ngày?

Đ4: Từ khi lụt vào cho đến khi lụt ra

H: Vâng đến khi nước rút đi thì mình mới quay về?

Đ2: Như năm nay có 4 con lũ

H: Năm nay có 4 con lũ rồi?

Đ2: Có 4 con lũ rồi, bão thì nhiều, ở đây thì nước suốt

H: Nước là lên đến đây đây ạ?

Đ2: Đó

H: Mà trong năm nay đã có 4 trận lụt (52p16 không nghe rõ). Cũng muốn hỏi thêm anh chị là, lúc này các anh chị đã nói nhiều là những kinh nghiệm này không phải là tự mình biết mà do lưu truyền từ ông bà mình để lại. Đến bây giờ lứa tuổi của các anh chị thì vẫn còn biết, nếu lứa tuổi trẻ hơn có biết kinh nghiệm này không? Có nhìn chuỗi nước trở hoa?

Đ4: Còn lại ở địa phương thì biết hết, những người mà sinh sống ở địa phương đều biết hết.

Đ7: Cha truyền con nói

H: Tức là mình nói cho con cháu mình biết?

Đ7: Mình nói con cháu biết kinh nghiệm dân gian. Ví dụ như sắp mưa thấy con chuồn chuồn bay thấp thì mưa, bay cao thì nắng, bay vừa thì dâm cho các con nghe, các con biết

H: Truyền lại những kinh nghiệm ông bà truyền lại cho mình (53p36' không nghe rõ)

H: Thế cái hội thanh niên có biết những điều này không

Đ4: Biết

H: Thế liệu từ đời này sang đời khác liệu các kinh nghiệm nó có bị mất mát không?

Đ2: Thì có đôi lúc ứng phó

H: Ở đây thì biết, nhưng mà đi rồi thì thôi, ra Hà Nội thì thôi?

Đ7: Ra đó học thì thôi

H: Ở đây mọi người năm nào cũng phải sống chung với lũ, chúng tôi mặc dù không sống ở đây, chúng tôi rất là biết những khó khăn của các anh chị, bởi vì là mỗi khi có bão lũ về thì các phương tiện truyền thông đại chúng cũng đưa tin rất là nhiều. Tivi,

đài báo rất là quan tâm đến các vùng bị bão lũ. Vậy bây giờ tôi xin hỏi 1 câu cuối cùng, theo các anh, các chị người dân ở đây, cộng đồng ở đây cần hỗ trợ cái gì để mà trong bão lũ đảm bảo an toàn cho người và tài sản, vật nuôi, cây trồng. Các anh chị thấy rằng là mỗi lần bão lũ có hỗ trợ rất là nhiều từ trung ương cũng như là địa phương cũng như là các nhà hảo tâm, anh chị thấy cái gì là cần nhất?

Đ4: Báo cáo với chị tôi thấy thế này, bây giờ nói về lụt bão người dân rất cần nhiều cái, nhưng cái quan trọng nhất là (55p30 không nghe rõ) . Ở đây người dân đang nghèo thiết thực cho người dân là muốn nhà nước hỗ trợ cho người dân mỗi một gia đình có một cái chòi chống lũ an toàn bằng bê tông cốt thép. Nó vừa đảm bảo an toàn, nó vừa bền về lâu dài. Bây giờ cho người dân tự làm nói thực ra kinh tế ở cái vùng này

H: Một cái chòi như thế là bao nhiêu tiền, nếu mà tính ra tiền?

Đ2: Bây giờ là 60 triệu

Đ3: 50 triệu

H: Năm đến sáu mươi triệu thì chắc chắn là không có hỗ trợ như vậy. Các anh biết rằng nước mình còn rất là nghèo?

Đ3: Ở đây người dân cũng còn nghèo sao có khoản tiền ấy

H: Nhà nước mình chắc chắn không thể nào làm được cái nhà như thế?

Đ2: Hỗ trợ vay, người dân, cộng đồng có thể bỏ ra một ít

H: Có thể hỗ trợ một phần. Theo phương án là cả nhà nước và nhân dân phối hợp. Nếu là được mỗi nhà một cái như thế là an toàn?

Đ3: An toàn cho tài sản và tính mạng con người

Đ2: Con người, gia súc, gia cầm. Nói chung đa hệ

Đ6: Kết hợp giữa nhà nước và nhân dân, người ta cố làm thì vẫn cố được

H: Ở xã mình có 50 xã nghèo nhất nhưng mà đã được làm cái chòi 4 cứng rồi anh chị cũng biết. Thế ở đây có anh chị nào được hỗ trợ cái chòi đấy không? Xóm này được 5 người?

Đ2: không ai được

Đ5: Chỉ hộ nghèo mới được

Đ2: nhưng mà đề xuất ý kiến mỗi hộ gia đình mỗi cái để cho chủ động

H: Nhưng cái chương trình đó là nhà nước hỗ trợ 10 triệu thôi và cho vay 10 triệu lãi suất ưu đãi, với lại còn gia đình vẫn phải tự lo?

Đ3: Hoàn thành phải mấy năm, sáu mươi triệu

Đ6: Mà hỗ trợ cái đó chắc chắn họ làm

Đ2: 60 triệu

H: Nhưng cái đây hỗ trợ của nhà nước có thể đến thế cũng là khó khăn rồi

Đ8: Đòn bẩy của người dân để có thể hoàn thành được cái chòi

Đ7: Cố gắng. Có nhiều người không thể làm được

Đ8: Động lực cho người dân làm

H: Vâng, cái cần nhất mà mọi người rất là mong có cái chòi tránh lũ bằng bê tông. Nếu mình mong muốn cái nào nó thấp hơn, nó thiết thực hơn một chút thì là cái gì?

Đ2: Cái thuyền, thuyền có giá trị từ 3 đến 5 triệu. Loại ít tiền nhất thì 3 triệu, loại vừa thì 5 triệu

H: Nhưng mà những cái mà nó cao quá mà chưa thể có được thì cái thiết thực nhất là cái thuyền?

Đ2: Cái thuyền là phương tiện rồi đưa con đi học, đi di rời

Đ4: Thứ 2 nữa là tôi muốn đề nghị di này sự quan tâm của các cấp lãnh đạo từ trung ương đến địa phương về đây, lãnh đạo với nhân dân trong xóm, thanh niên trong xóm đúc rút ra những kinh nghiệm trong quá trình ở vùng lụt, nói chung mọi người ở đây là cái địa hình của Hưng Nhân là 2 trong 1, là cái vùng thấp nhất, thậm chí sau mấy trận lụt vừa rồi so với trong xã, ở đây là thấp quá. Đã thấp ở xóm này đã lụt 4, 5 hộ gia đình rồi, nước vào trong nhà rồi. Đường thấp, phương tiện nghèo nàn cộng với là sự quan tâm của cấp lãnh đạo địa phương, xã, huyện, tỉnh trung ương. Nói chung qua đợt đều có ủng hộ cả nhưng mà để đáp ứng cho lòng dân thì kể cả nhà nước cùng với dân đều khó khăn.

H: Anh nói ngắn gọn thôi, nói cụ thể đi?

Đ4: Về cá nhân khi này đề xuất cái thuyền rồi, về tập thể xóm thì đề nghị là xây cho cái nhà cộng đồng xóm ở đây để tránh lụt, ở đây là đề nghị như thế

H: Ở nhóm mình có một cô phụ nữ đã đi về. Nhóm mình có 2 phụ nữ, tôi thì tôi là chuyên gia về giới, tức là quan tâm đến phụ nữ và trẻ em, đặc biệt là trẻ em gái. Thế thì các chị có thể nói một chút, nói ngắn gọn xem là phụ nữ và trẻ em ở đây khi sống chung với bão lũ có những khó khăn như thế nào và có những cái cách ứng phó của phụ nữ là như thế nào, hai chị có thể nói? Khó khăn như thế nào, em nói đi?

Đ2: Khi mà bão và lũ đến em là một người cán bộ phụ nữ của chi hội xóm 1. Khi bão lũ đến thì chị em phụ nữ về khâu sinh hoạt là 1, cái thứ 2 là chuẩn bị các đồ dùng, thức ăn là các loại sản phẩm trong gia đình để phục vụ thì rất khó khăn khi bão lũ đến

H: Khó khăn như thế nào, em có thể kể cụ thể như thế nào?

Đ2: Khó khăn vì ở vùng xóm 1 sâu hơn ở các xóm ở trên xã, ví dụ như đi chợ búa thuyền bè không có, coi như nước thì chảy, thức ăn thì không có. Khó khăn ở cái đoạn thiếu cơm ăn, nước uống, thức ăn hàng ngày. Về gia súc, gia cầm thì thuyền bè không có, lũ to kéo dài thì hết, trâu bò cũng không có ăn

H: Chị ơi chị nói cụ thể mấy cái khó khăn đặc biệt của phụ nữ xem nào. Phụ nữ và trẻ em gái bây giờ lũ vào đây như chị ấy nói vào đây thì đi chợ búa thì khó khăn này?

Đ2: Trẻ em đi học thì là thuyền bè không có phải nghỉ

H: Lũ thì phải nghỉ học hết chứ còn gì nữa?

Đ2: Không ở Hưng Nhân này nghỉ học chứ ở các chỗ khác vẫn học bình thường, cho nên trẻ em thiệt thòi về học hành

H: Tức là các chỗ khác vẫn học, ở đây phải nghỉ?

Đ2: Vẫn đi học bình thường nhưng ở xa Hưng Nhân là phải nghỉ vì thuyền bè không có mà đi, cho nghỉ nhưng mà mình thiệt thòi. Những cái ngày đó là không tiếp thu được bài vở cho nên thiệt thòi

H: Nhiều khi sách vở còn bị mất đúng không?

Đ2: Đúng, mà đi thì nước chảy hại đến tính mạng con người

H: Đối với nước mình đi trong bão lũ thì nước sạch cũng thiếu? Thiếu thế thì chị em gặp khó khăn gì?

Đ7: Nhà nào có bể nước cao thì sang xin về ăn tạm

Đ2: Nếu mà không có cũng phải ăn

Đ7: Người ta phải múc nước lên để mấy ngày cho nó đọng, đun lên lấy nước đó ăn thôi, sống qua ngày đoạn tháng thôi

H: Tắm rửa thì thôi luôn?

Đ2: Thế thì các bệnh phụ nữ khi vào mùa nước lũ thế này ấy thì kinh nghiệm phụ nữ các chị sẽ có kinh nghiệm gì? Bệnh gì, viêm nhiễm phụ khoa nó có bị tăng lên không?

Đ2: Hầu như 99%

Đ7: Mọi người cũng không biết, về khám nói thì biết là bị viêm nhiễm

H: Nhưng mà những cái đó nó cũng ảnh hưởng đến sức khỏe của phụ nữ?

Đ7: Về khám thì bệnh phụ khoa là nhiều, nói chung 100% không có thì cũng 98%

Đ2: 98, 90% nằm rải rác, sinh ra ngứa ngáy rồi lở loét. Bộ đội về thu hoạch lúa cho nhân dân

H: Vâng, cảm ơn các anh chị. Bây giờ hỏi thêm một câu nữa. Em muốn hỏi thêm một điểm như thế này nữa, nếu có lũ về mình thu hoạch sớm. Bây giờ mình có kinh nghiệm, mình thấy năm nay có thể có lũ to, lũ sớm vậy thì bà con có cái cách nào mà mình tính kế hoạch của mình để mình cấy trồng, hoặc là mình đặt ra các vụ mùa của mình mà mình thấy hợp lý để mình đỡ phải thiệt hại không?

Đ3: Báo cáo với các chị, do xã chỉ đạo về, chỉ đạo của bên Hợp tác xã

Đ7: Mưa lũ thu hoạch được 1 sào, về hư, mua gió về cũng hư

Đ4: Nó phụ thuộc vào mùa

H: Như vậy là mình hoàn toàn phụ thuộc vào hợp tác xã. Hợp tác xã bảo bữa nay cây trồng là cây trồng và nếu có lũ về thì mình mất?

Đ3: Mất

H: Thế tại sao bà con có kinh nghiệm mà không nói với hợp tác xã, mình tự làm?

Đ2: Đó là chỉ đạo của cán bộ xã, của tỉnh của huyện

H: Nhưng mà hôm qua anh Hoan có nói rằng xã mình bao giờ cũng sớm hơn, huyện cho xã mình mà?

Đ4: Như thế này này, bây giờ tính chỉ đạo chung của hợp tác xã là như vậy, nhưng cái đặc thù ở đây là vụ mùa nó hạn hán, có khi nó nhiễm cả mặn nữa cây trồng rất là ảnh hưởng, thành thử ra là thu hoạch muộn so với thời gian biểu của hợp tác xã đề ra, có khi cây lúa muốn gặt nhưng mà nó đang xanh thì làm sao mà cắt được. Cây ngô mới trở ra bông thì làm sao thu hoạch được, thành thử khi lũ về là mất trắng, đó là phải chấp nhận, nếu mà còn 70% lúa chín thì người ta trực tiếp đi thu hoạch

H: Thế ví dụ như mỗi một năm hợp tác xã sẽ nói với bà con là bà con cần cây trồng thế này thế kia, thế có bao giờ hợp với nhau như thế này không?

Đ4: Có chứ, hợp cả xóm lên để triển khai kế hoạch hành động, đưa các giống ngắn ngày

Đ7: Triển khai những phổ biến

H: Như vậy là hợp để triển khai hay là hợp để góp ý lập kế hoạch?

Đ3: Không, hợp để triển khai kế hoạch và do hợp tác xã, ủy ban chỉ đạo, đưa các giống ngắn ngày về đây làm nhiều khi phải lấy ý kiến đưa giống gì về đây. Có khi hôm nay mưa to như thế hợp 200, 300mm, sáng mai tự nhiên đầy về không như trước. Bây giờ nó về ào một phát, trong một ngày có thể ngập trắng luôn thì làm sao mà thu hoạch kịp được, cho là có chín thì cũng phải chấp nhận

Đ2: Chưa kể có năm (01h07p30 không nghe rõ)

H: Thế bây giờ bà con một là nghe sự chỉ đạo của hợp tác xã?

Đ4: không phải họ buộc mình phải làm như vậy, nước bơm rồi, chỉ đạo của xã, anh có muốn trước cũng không được vì là không có nước

Đ1: Nên là tại sao bây giờ chết là ở cái chỗ, nước về tháng 6 bắt đầu là thời tiết hạn hán, tức là nhiễm mặn ở đây gần sông Lam cho nên nước đầy vào thì cây trồng không thể, có muốn chạy cũng không cấy được, muốn làm cũng không làm được, mà phải chờ mưa xuống mới có nước ngọt. Muốn thì muốn.. Đó, nói tại sao mà biết cách thu hoạch được, phụ thuộc vào những cái yếu tố đó

H: Nhưng mà thế này ạ, trong quá trình mà bà con thì có rất nhiều kinh nghiệm như vừa rồi tổng kết ở đây nhiều kinh nghiệm lắm. thế nhưng bà con có được nêu ý kiến là năm nay lũ to đấy, năm nay lũ sớm đấy thì hợp tác xã đề nghị điều chỉnh kế hoạch cho bà con, bơm nước sớm vào đồng, có như thế không?

Đ5: Sớm được mấy ngày thôi

H: Tôi đang muốn hỏi là các bác có được nêu cái ý kiến đó với hợp tác xã để anh chị bơm nước sớm được không, hay là có năm họ bảo làm sớm thì làm sớm, còn mình chỉ là triển khai, mình chỉ là thực hiện thôi?

DD6: Chuyện này như thế này chị, nói chung người ta vẫn triển khai cho mình làm sớm. Đấy, lúc nào cũng ở trong cái vùng điều kiện là thiên tai lũ lụt bây giờ người ta triển khai vụ sớm. Cái chuyện người ta triển khai rất là chính đáng, nhưng có điều là thế này, cái lũ lụt nó kéo về nó bất thường chứ không phải là giống như chỉ đạo. Có khi có thể tháng 4 cũng có lụt, tháng 5, tháng 6, tháng 7, tháng 8 có những cung đoạn nó có thể lụt. Những cái tháng 5, tháng 6 mà lụt về sớm như vậy thì rõ ràng diện tích cây trồng đó mất trắng, bởi vì cái thời điểm đó là thời điểm thu hoạch được. Đấy, chứ còn cái chuyện mà người ta.. hợp tác xã người ta chỉ đạo đấy là người ta sát sao, nói chung là do thiên tai thôi, thiên tai nó làm mất thôi

Đ4: Có khi không biết, chị biết trong cái lũ Tiểu mãn có khi nó đã về rồi, cái lũ tiểu mãn nó đã về rồi thì làm sao mà thu hoạch kịp được, như năm mất

Đ6: Với xóm 1 ở đây là đặc thù hơn, có những lúc ở xóm 1 đây là mất trắng cả đồng nhưng mà các xóm vẫn chưa mất, nói toàn chung là như thế, lũ lụt

Đ5: Như rồi em chia mấy ha ngô ven sông đây, hầu như xóm 1 đây là mất trắng, đặc thù của nhóm 1 vẫn khác

H: Thế thì mỗi khi mà lũ chuẩn bị về hay là nhà cửa bây giờ có mưa bão lớn cần phải giăng cột lại các thứ thì một bà con các xã chờ tin của xã, hai là lấy từ đâu nữa ạ?

Đ1: Cái này rõ ràng là bên trên người ta phải chỉ đạo, hai nữa là phương tiện thông tin nghe nhìn, sự chỉ đạo của xã, cộng với kinh nghiệm sống ở đây nữa thì mình có những cái đó thôi

Đ2: Các yếu tố kết hợp lại, còn kinh nghiệm là không?

H: Thế là kinh nghiệm là không mấy khi dùng đến nữa

Đ5: Cái lũ lụt nó về bất thường mình kinh nghiệm được lũ lụt là

H: Lũ lụt thì bất thường, nhưng mà mưa bão?

Đ5: Mưa bão cũng thế, bởi vì em nói với chị như thế này này cái chuyện mưa bão, lũ lụt nó bất thường, cho dù có kinh nghiệm đi chăng nữa, hôm nay ở đây mình mưa nó nhỏ nhưng mà trên ngàn nó mưa rất to, chắc chắn là mình lũ rất to đó mới khó. Chứ hiện tại mình ở đây mưa mình biết trước, còn mưa lũ ở thượng nguồn đó là đổ xuống

thì làm sao mà mình kinh nghiệm được trước. Ta không biết trước được mô nà, chỉ có là...

Đ3: Mưa ở thượng nguồn đổ về, mưa ở dưới này làm sao mà lũ được, nó xung yếu

Đ5: Xung yếu là do nước thượng nguồn đổ về cho nên mình cũng khó biết trước, biết qua sự thông tin là trên chỉ đạo xuống thôi

Đ7: Bây giờ trên nguồn nó đổ về bất thường

Đ4: Người ta có sự chỉ đạo từ trên tỉnh xuống chỉ đạo cho huyện, cho xã

H: Có khi nào chỉ đạo chậm không, người ta chưa kịp chỉ đạo thì mình trôi hết?

Đ3: Báo trước chứ

H: Vâng, xin cảm ơn tất cả các ý kiến của các anh chị.

KẾT THÚC THẢO LUẬN!